

NPI-Q

Neuropsykiatrinen oirekysely

Taustaa ja käyttöohjeita

Neuropsychiatric Inventory-Questionnaire (NPI-Q, Neuropsykiatrisen oirekyselyn lyhyt versio) on kehitetty ja validoitu versio tavallisesta NPI:sta nopeaksi työkaluksi neuropsykiatristen oireiden arvioimiseksi tavanomaisessa kliinisessä työssä (Kaufer et al, J Neuropsychiatry Clin Neurosci 2000, 12:233-239). NPI-Q on kehitetty NPI-asteikosta (Cummings et al, Neurology 1994; 44:2308-2314), validoidusta potilaan hoitoon osallistuvan henkilön haastatteluun perustuvasta neuropsykiatrisesta oirekyselystä edeltävän kuukauden ajalta. Alunperin NPI sisälsi 10 neuropsykiatrista oirekokonaisuutta, mutta kaksi muuta, unihäiriöt ja syömishäiriöt, on myöhemmin liitetty siihen. Toinen muutos alkuperäiseen NPI-asteikkoon on hoitavan henkilön kuormittuneisuuden arviointi (Caregiver Distress Scale), jonka avulla arvioidaan esiintyvien neuropsykiatristen oireiden psykologista vaikutusta (Kaufer et al, JAGS, 1998; 46:210-215). NPI-Q sisältää nämä molemmat lisäykset.

NPI-Q on suunniteltu itsenäisesti täytettäväksi kyselyksi, jonka potilaan hoitoon osallistuva henkilö voi täyttää. Jokainen 12 oirekysymyksestä sisältää arviointikysymyksen, jossa kuvataan kyseiselle oirekokonaisuudelle tyypillisiä oireita. Jokaisen oirekokonaisuuden kohdalla vastataan ensin, onko kyseessä olevia oireita esiintynyt ("kyllä") vai ei ("ei"). Jos vastaus on "ei", siirrytään seuraavaan kysymykseen. Jos vastaus on "kyllä", sitten pyydetään arvioimaan oireen vaikeutta viimeisen kuukauden aikana 3-portaisella asteikolla sekä arvioimaan oireen esiintymisen aiheuttamaa kuormitusta (Caregiver Distress) 5-portaisella asteikolla. NPI-Q sisältää oireiden vaikeusasteen ja kuormittavuuden arvioinnin jokaisen mainitun oireen osalta ja tuloksena saadaan kaikkien neuropsykiatristen oireiden vaikeusasteen ja kuormittavuuden kokonaissummat.

Useimmat hoitavat henkilöt pystyvät täyttämään kyselyn n. 5 minuutissa. On suositeltavaa, että vastaukset käydään läpi ammattilaisen kanssa ja samalla selvitetään mahdolliset epäselvyydet ja varmistetaan kyselyn täyttäminen kokonaisuudessaan. Kun hoitoon osallistuva henkilö ensimmäistä kertaa täyttää kyselyä, voi olla hyödyllistä lukea hänelle ohjeet ääneen. Joskus voi olla tarpeen täyttää kysely kokonaan haastattelemalla.

NPI ja NPI-Q on suojeltu (copyright Jeffrey L. Cummings, MD). NPI-Q:n on kehittänyt Daniel Kaufer, MD, luvallisesti. NPI:n tai NPI-Q:n käyttö sponsoroiduissa tutkimuksissa tai kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty ilman erillistä sopimusta.

NPI-Q:hun liittyvissä kysymyksissä ota yhteyttä:

Jeffrey L. Cummings, MD

Mary S. Easton Center for Alzheimer's Disease Research

10911 Weyburn Ave; #200

Los Angeles, CA 90095

jcumming@mednet.ucla.edu

Ole hyvä ja vastaa seuraaviin kysymyksiin sen mukaan, mitä muutoksia on tapahtunut sen jälkeen, kun henkilöllä alkoi olla muistioireita.

Vastaa ”kyllä”, jos oireita on ollut viimeisen kuukauden aikana ja ”ei”, jos oireita ei ole ollut. Jos vastasit kysymykseen ”kyllä”, merkitse myös

a) Oireen vaikeusaste (miten se vaikuttaa potilaaseen itseensä):

1. =Lievä (huomattavissa, mutta ei kovin merkittävä asia)
2. =Kohtalainen (merkittävä asia, mutta ei dramaattinen muutos)
3. =Vaikea (hyvin merkittävä ja näkyvä, dramaattinen muutos)

b) Oireen kuormittavuus (miten se vaikuttaa Sinuun):

0. =Ei ollenkaan kuormittava
1. =Hyvin vähäinen (hieman kuormittaa, ei ole vaikea sietää)
2. =Vähäinen (jonkin verran kuormittava, mutta yleensä helppo sietää)
3. =Kohtalainen (selkeästi kuormittava, ei aina helppo sietää)
4. =Vaikea (hyvin kuormittava, vaikea sietää)
5. =Äärimmäinen tai hyvin vaikea (erittäin kuormittava, sietämätön)

Ole hyvä ja vastaa jokaiseen kysymykseen huolellisesti. Pyydä apua, jos Sinulla on kysyttävää.

Harhaluulot

Onko potilaalla vääriä uskomuksia, kuten että jotkut varastavat häneltä tai aikovat tehdä hänelle pahaa?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Aistiharhat

Onko potilaalla aistiharhoja, kun näkö- tai kuuloharjoja? Vaikuttaako siltä, että hän näkee tai kuulee asioita, jotka eivät ole olemassa?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Kiihtyneisyys/aggressiivisuus

Vastustaako potilas saamaansa apua ajoittain tai onko hänen kanssaan vaikea toimia?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Masennus, alakuloisuus

Vaikuttaako potilas surulliselta tai sanooko olevansa masentunut?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Ahdistuneisuus

Hätääntyykö potilas-outuessaan Sinusta eroon? Onko hänellä hermostuneisuuden oireita kuten hengenahdistusta, huokailua, kyvyttömyyttä rentoutua tai jännittyneisyyttä?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Euforia, kohtuuton iloisuus

Vaikuttaako potilas suhteettoman hyväntuuliselta tai käyttäytykö hän kohtuuttoman iloisesti?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Apatia, välinpitämättömyys

Onko potilas aiempaa vähemmän kiinnostunut tavallisista toimistaan tai toisten toimista ja suunnitelmista?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Estottomuus

Vaikuttaako potilas käyttäytyvän impulsiivisesti, esimerkiksi puhuu tuntemattomille kuin tuntisi heidät tai sanoo asioita, jotka loukkaavat toisten tunteita?

Ei	Kyllä					
Vaikeus	1		2		3	
Kuormittavuus	0	1	2	3	4	5

Ärtyneisyys/ epävakaa mieliala

Onko potilas kärsimätön ja kätttyisä? Onko hänen vaikea sietää viivästystä tai odottaa suunniteltua toimintaa alkavaksi?

Ei Kyllä

Vaikeus 1 2 3

Kuormittavuus 0 1 2 3 4 5

Motorinen levottomuus

Toistaako potilas samojen asioiden tekemistä, esimerkiksi kulkee ympäri taloa, hypistelee nappeja, pyörittää nauhaa käsissään tai tekee jotain muuta toistuvasti?

Ei Kyllä

Vaikeus 1 2 3

Kuormittavuus 0 1 2 3 4 5

Yöllinen käyttäytyminen

Herättääkö potilas Sinut yöllä, herääkö liian varhain aamulla tai ottaa ylimääräisiä päiväunia pitkin päivää?

Ei Kyllä

Vaikeus 1 2 3

Kuormittavuus 0 1 2 3 4 5

Ruokahalu/ syöminen

Onko potilas laihtunut tai lihonut tai onko hänen ruokamieltymyksensä muuttuneet?

Ei Kyllä

Vaikeus 1 2 3

Kuormittavuus 0 1 2 3 4 5

NPI-Q Yhteenveto

	Ei	Vaikeus	Kuormittavuus
Harhaluulot	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Aistiharhat	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Kiihtyneisyys/aggressiivisuus	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Masennus, alakuloisuus	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Ahdistuneisuus	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Euforia, kohtuuton iloisuus	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Apatia, välinpitämättömyys	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Estottomuus	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Ärtynyisyys/epävakaa mieliala	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Motorinen levottomuus	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Yöllinen käyttäytyminen	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Ruokahalu/syöminen	0	1 2 3	0 1 2 3 4 5
Yhteensä			